We are what we think - SOM EL QUE PENSEM

Autor:
Data de publicació: 02-09-2020

SOM EL QUE PENSEM

ALFONS DURÁN i PICH
És llicenciat en Sociologia per la Universitat de Deusto, llicenciat en Psicologia per la Universitat de Barcelona, Màster en Societat de la Informació i el Coneixement per la Universitat Oberta de Catalunya (cursos de doctorat), Diplomat en Administració d'Empreses (SEP) per la Stanford Business School, Graduat en Periodisme per l'Escola Oficial de Periodisme de Madrid. Estudis especialitzats en macro i microeconomia amb el professor Peter Navarrès de la universitat d'Irvine (Califòrnia), i en mercats financers amb el professor Robert Shiller de la universitat de Yale.

Com va dir el gran mestre Buda: "Et converteixes en el que penses." Però per què penses en el que penses? Com es construeix aquest teixit mental que projecta cap a fora i constitueix les seves característiques distintives, que hem acabat descrivint com "la personalitat"?

El primer que hem de dir és que hi ha molts conceptes equivocats. Dir, per exemple, que algú té molta o poca personalitat –com si fos un bé mesurable– és un signe d'ignorància. Tothom té personalitat, perquè la seva naturalesa és qualitativa, no quantitativa. El que sí que té la personalitat és que és coherent i estable, el que significa que la seva manifestació externa manté una línia regular. Quan un actor interpreta un paper en una obra de teatre, intenta interioritzar la personalitat del personatge, un fet que a llarg termini produeix fatiga i crea disfuncions cognitives. És per això que alguns actors famosos (James Stewart, John Wayne, Spencer Tracy, i altres) només s'interpreten a si mateixos, sigui quin sigui el guió.

La personalitat de qualsevol de nosaltres té la seva lògica interna, lògica que ens permet navegar en l'entorn que ens envolta.

Tornant a la nostra història original, sabem que una part del nostre jo està determinada pel patrimoni genètic situat en els cromosomes, que es transmet per replicació, part que arrosseguem amb nosaltres tant si ens agrada com si no. Aquest seria el component biològic, el genotip. El complement a l'anterior prové de l'anomenat procés de socialització o aculturació, que és el camí que el subjecte segueix des del naixement fins a l'edat adulta, camí pel qual interioritza valors, hàbits, formes de vida, referències, creences, etc. El còctel és complicat, especialment si hi ha un contrast no desitjat entre el primer i el segon.

I aquesta és la segona cosa en què vull centrar-me ara. Un nen neix en un entorn determinat, en un entorn familiar, en un cercle primari, en un territori físic determinat (el paper ignorat del clima), en una realitat política i històrica, en un context sociolingüístic, en una situació econòmica determinada. Totes aquestes entrades, que constitueixen el fenotip, operen sobre la base heretada i produeixen reaccions internes que constitueixen aquesta personalitat.

Com he esmentat en altres ocasions, hi ha un teló de fons en el procés de socialització o aculturació,que és defensat pels sociobiòlegs liderats per Edward O.Wilson, i que compta amb altres figures eminents com Richard Dawkins. El que diuen en essència és que els trets culturals o els mems també es repeteixen i es transmeten de generació en generació. No podem dissociar-los de l'herència genètica i anar més enllà del procés de socialització. Per posar un exemple, entre els espanyols la "catalanofòbia" seria un mem dominant.

Aquesta categoria de mems explica comportaments col·lectius que continuen amb el temps, comportaments que afecten a tota una comunitat d'una manera transversal i que es manifesten automàticament sense que el subjecte pugui controlar-los.

Si aquests mems també tenen el reforç constant d'entrades culturals relacionades, generen comportaments sociopàtics

com el expressat en els "aporellos". El problema amb la sociopatia de les comunitats és que no té solució.

Ets el que penses, vam dir al principi, i en retroalimentació natural, acabes pensant en el que estàs fent.

Si ho considereu, podeu avançar en el camí del coneixement dels altres. Una pista que et pot ajudar en aquesta comprensió és preguntar a la teva parella, al teu amic, al teu col·lega, al teu amant o a qui voluntàriament tens per aquí, què estàs llegint? o què has llegit últimament? o què és l'últim que recordes de la teva lectura més propera? En la lectura, fins i tot si no volem, ens despullem. La ficció o l'assaig ens permeten projectar-nos i/o identificar-nos.

M'agradaria saber què llegeixen els fiscals i els jutges que constitueixen el laberint del sistema judicial espanyol, si n'hi ha. Quan miro els seus comportaments, els seus gestos, les seves paraules i els seus silencis, desenvolupo les meves pròpies hipòtesis sobre les seves preferències literàries. No tinc el repertori de la seva formació genètica (que imagino que és similar a altres ciutadans de la seva classe i condició) i només puc mantenir el seu procés de socialització i aculturació, que, encara que singular en cada cas, té arrels comunes que pertanyen al patrimoni del franquisme tardà i les seves institucions.

És per això que m'atreveixo a imaginar algunes lectures d'acord amb aquest fet. Per ampliar el vostre camp i per si no el coneixeu, recomano un fullet que amb el títol "Catecismo Patriòtico Español", publicat a Salamanca el 1938, tingué com a autor el frare Albino González Menéndez-Reigada, de l'orde dels Predicadors, que havia estat bisbe de Tenerife i que va estar després de Còrdova. El 1939 el Ministeri d'Educació Nacional el va imposar com a llibre de text a les escoles del país.

Tot està en aquest llibre. És la condensació del pensament polític del règim nacional-catòlic, condensació que ha arribat fins avui sota el suport tècnic de replicar mems. Vegeu però alguns dels seus capítols més cridaners, entre els trenta-dos que constitueixen l'obra completa, i us adonareu que tot segueix igual:

? España nuestra patria.

? Fecundidad del pueblo español.

? Unidad de destino del pueblo español.

? Conversión y civilización de los bárbaros.

? Expulsión de Europa de las huestes agarenas.

? Descubrimiento, conquista y civilización de América.

? Guerra contra el bolchevismo.

? España una.

? España grande.

? España libre.

? España madre de veinte naciones.

? El Estado totalitario.

? Los enemigos de España.

Si ens entretenim en la revisió de la parafernàlia d'arguments, rèpliques, contra-replicacions i afirmacions dels resums educats i les frases fermes relacionades amb el dret d'autodeterminació de Catalunya, veurem que apareixen els indicadors que el fullet recollit ara fa vuitanta anys.

No podem amagar-ho. Som víctimes dels nostres mems. I tu ets el que penses, i actues en conseqüència.